

**Німецька класична
філософія**

ПЛАН

- 1. Загальна характеристика та основні представники німецької класичної філософії.*
- 2. І. Кант – засновник німецької класичної філософії.*
- 3. Абсолютний ідеалізм Г. Гегеля*

ПРИЧИНИ ВИДІЛЕННЯ НІМЕЦЬКОЇ КЛАСИЧНОЇ ФІЛОСОФІЇ У НОВОЄВРОПЕЙСЬКІЙ ФІЛОСОФІЇ

Німецька класична філософія увібрала в себе провідну проблематику та ідейні здобутки новоєвропейської філософії загалом

Увібрала в себе важливі досягнення усієї попередньої європейської філософії, починаючи з античної

Вона піднесла на новий рівень формулювання та вирішення основних проблем попередньої філософії (по-новому їх осмислила і дала їм нове трактування)

ІДЕЙНІ НАДБАННЯ ФІЛОСОФІЇ ТА НАУКИ СФОРМУЛЬОВАНІ НІМЕЦЬКОЮ КЛАСИЧНОЮ ФІЛОСОФІЄЮ

Принцип активності (діяльності): в основі всіх людських знань і досягнень лежить людська активність; ми знаємо лише те і настільки, що і наскільки засвоїли власною активністю

Принцип системності: знання: будь-яке знання набуває свого належного обґрунтування, достовірності та виправдання лише в системних зв'язках

Принцип розвитку: у світі все пов'язане з усім і підсумком цього всезагального зв'язку постає розвиток

Принцип рефлексії: розвиток знань, а також і розвиток загалом, можливі лише тому, що кожен крок у процесах буття включається у наступні ланки і процеси. Тому розвиток постає поглиблення і збагачення змісту тих процесів, що розвиваються

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА НІМЕЦЬКОЇ КЛАСИЧНОЇ ФІЛОСОФІЇ

*Німецька класична філософія
охоплює період – з другої половини
XVIII по першу половину XIX століття.*

Центральна тема – проблема людини.

Основні напрямки

Матеріалістичний
напрямок

Людвіг Фейєрбах

Ідеалістичний
напрямок

Іммануїл Кант

Георг Гегель

ІММАНУЇЛ КАНТ
(1724 - 1804)

“Дві речі наповнюють душу
все новим і зростаючим
подивом і благоговінням,
чим частіше, чим довше ми
розмірковуємо про них, –
зоряне небо наді мною і
моральний закон у мені”

(І. Кант)

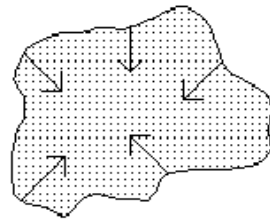

ПЕРІОДИ ФІЛОСОФСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

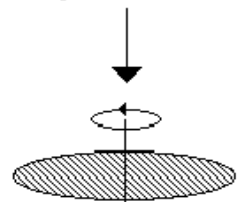
Часові межі періоду	Назва періоду	Напрямки діяльності та основні праці	Основні проблеми
50-60-і роки XVIII ст.	докритичний	Спроба пояснити “походження світів, виникнення небесних тіл та причини їх руху”. Праця: “Загальна природна історія і теорія неба”	Яким на підставі лише фізичних сил і процесів можна пояснити сучасний стан Космосу?

ДОКРИТИЧНИЙ ПЕРІОД ФОРМУЛЮВАННЯ ІДЕЇ ПРО ПОХОДЖЕННЯ СОНЯЧНОЇ СИСТЕМИ

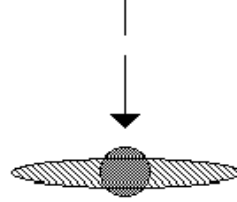
Небулярна гіпотеза

Згущення газу під впливом гравітації

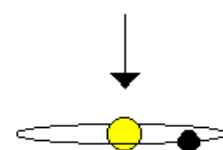

Формування диску під впливом обертання

Окреслення центральної маси (прото Сонце)

Стабілізація системи взаємодії двох сил - відцентрової та гравітаційної

Початок формування планет всередині кола

ПЕРІОДИ ФІЛОСОФСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Часові межі періоду	Назва періоду	Напрямки діяльності та основні праці	Основні проблеми
70-80-і роки XVIII ст.	критичний	Дослідження “здатності розуму..” Праці: “Критика чистого розуму”, “Критика практичного розуму”, “Критика здатності судження”	“Що я можу знати?” “Що я повинен робити?” “На що я можу сподіватись?”

ПЕРІОДИ ФІЛОСОФСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Часові межі періоду	Назва періоду	Напрямки діяльності та основні праці	Основні проблеми
90-і роки XVIII ст.	антропологічний	Питання про призначення людини. Праця: “Антропологія з прагматичного погляду”	“Що таке людина?”

**КРИТИЧНИЙ ПЕРІОД
ЧУТТЄВІ ТА РАЦІОНАЛЬНІ УЯВЛЕННЯ
(СПОГЛЯДАННЯ ТА ПОНЯТТЯ) КОНТРОЛЮЮТЬ
ОДНЕ ОДНОГО І ЗАБЕЗПЕЧУЮТЬ ГАРАНТІЮ ІСТИНИ
ДВА СТОВПИ ПІЗНАННЯ**

**Чуття - через них
можливий контакт з річчю**

**Розум - через нього
можна зрозуміти річ**

Річ в собі

Рівні суб'єкта

емпіричний

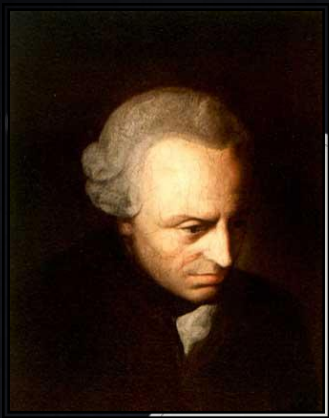

індивідуально-
психологічні
особливості людини

трансцендентальний

загальні характеристики
людини як представника
людства

ТЕОРІЯ ПІЗНАННЯ І. КАНТА

існують *речі самі по собі*

ці речі діють на органи почуттів людини, породжуючи різноманітні хаотичні відчуття

відчуття впорядковуються апріорними формами чуттєвості — простором і часом. На основі цього формуються сприйняття.

діяльність же розуму на основі форм мислення надає цим сприйняттям загального і необхідного характеру

АГНОСТИЦИЗМ КАНТА

❖ речі самі по собі – через канали органів почуттів, форм чуттєвості і розсудку – стають надбанням свідомості суб'єкта, **«являються йому»**.

❖ людина може знати **тільки явища**. Які речі самі по собі, людина не знає і знати не може, вони для неї – **«речі в собі»**, **непізнавані**

АНТИНОМІЇ РОЗУМУ

<i>Теза</i>	<i>Антитеза</i>
Світ має межу в часі і просторі	Світ у часі і просторі є безмежним
Все у світі складається з простого	Немає нічого простого. Все складне
У світі існує свобода	Ніякої свободи нема, усе здійснюється за законами природи
У світі існує необхідність	Все у світі випадкове

Реальний досвід ніколи не дасть нам остаточної відповіді на ці питання.

Ми можемо спиратися лише на віру.

Звідси – знаменита теза: “Мені довелося обмежити (окреслити межі) розуму, щоб звільнити місце для віри”.

Вчення про межі пізнання було спрямоване не проти науки, а проти сліпої переконаності в її безмежних можливостях

РІЗНОВИДИ ВІРИ

прагматична

**віра людини в
свою правоту в
тому чи інш.
одиночному
випадку**

доктринальна

**віра в загальні
положення**

моральна

**віра, яка
здійснюєтьс
я у
відповідній
поведінці
людини**

АВТОНОМНА МОРАЛЬ КАНТА

Людина - житель двох світів:

- *світу природи, що сприймається чуттєво, і*
- *світу свободи, що є умосяжним.*

Людська воля автономна:

*визначається не зовнішніми причинами, а своїм
власним законом, який вона ставить над собою .*

КАТЕГОРИЧНИЙ ІМПЕРАТИВ

«Вчиняй так, щоб максима твоєї волі могла в той же час мати силу принципу загального законодавства».

“Вчиняй так, щоб ти завжди ставився до людства і у своїй особі, і в особі всякого іншого як до мети, і ніколи не ставився б до нього тільки як до засобу”.

ЙОГАН ГОТЛІБ ФІХТЕ (1762-1814)

- ❖ Відкидав введене Кантом поняття «річ-в-собі», називаючи його зайвим, бо не слід вести мову про те, що перебуває за межами досяжності людиною;
- ❖ Речі є уявленнями, а уявлення закладають існування Я, яке власне і уявляє;
- ❖ Я є діяльним, тобто активним, воно є безпосереднім для людини;
- ❖ Дійсність й мислення – це одне й теж (протиставлення суб'єкта та об'єкта необхідне, бо інакше неможливо їх зрозуміти, як наслідок виникає ілюзія двоїстості світу);
- ❖ Перебороти ілюзію двоїстості світу може тільки воля, але не розум.

ГЕОРГ ГЕГЕЛЬ (1770-1831)

▣ **творець всеохоплюючої системи об'єктивного ідеалізму, ідеалістичної діалектики**

▣ **Основні праці: «Феноменологія духу», «Наука логіки», «Основи філософії права», «Енциклопедія філософських наук», «Філософія історії».**

АБСОЛЮТНИЙ ІДЕАЛІЗМ Г. ГЕГЕЛЯ

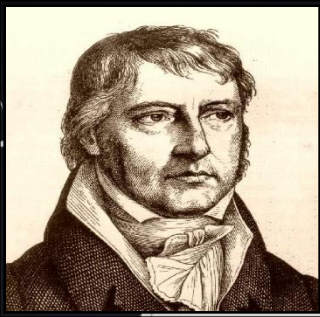
Абсолютна ідея - об'єктивно існуючий
світовий розум, який є першоосновою
(субстанцією) усіх речей

активний і
діяльний
характер

«**рис**и»

постійний рух і
розвиток

мета –
пізнання самої себе

ЕТАПИ РОЗВИТКУ АБСОЛЮТНОЇ ІДЕЇ

у сфері
чистого
мислення

розкриває свій
зміст в системі
взаємопов'язан
их *логічних*
категорій, що
переходять
одна в одну

у формі
її інобуття

перетворюється у
природу,
опредмечуючи себе

в мисленні
і історії

пізнає свій зміст
в різних
видах
людської
свідомості

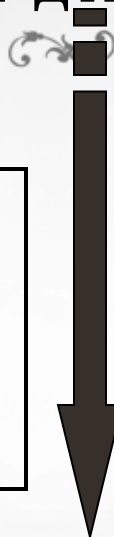
СВІТОВИЙ РОЗУМ ЖИВЕ І РОЗВИВАЄТЬСЯ У
ВІДПОВІДНОСТІ З ОБ'ЄКТИВНИМИ
ЗАКОНАМИ ДІАЛЕКТИКИ

єдності і боротьби
протилежностей

переходу
кількісних змін
в якісні

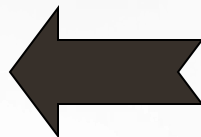
заперечення
заперечення

ПРИНЦИП ТРІАДИ

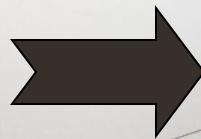

3. заперечення
заперечення,
- *синтез*

2. заперечення цього
ствердження -
антитеза

1. ствердження
чогось
- *теза*

ЛЮДВІГ ФЕЙЄРБАХ
(1804 – 1872)

Людина створює Бога.
Людина відчужує від себе
усі свої кращі духовні
якості та переносить їх на
вимишлену всемогутню
Істоту (Бога). Релігія
створюється прагненням
людини звільнитися від
бід та тривоги і отримати
Благо через Вищу Істоту –
Бога.